

ПО ПАТОТ НА УЧИТЕЛОТ ДИМИТАР МИРАСЧИЕВ

Снежана Мирасчиева¹

*Испишаните редови ги
посветувам на мојата фамилија,
семејството на Мики Мирасчиев од Штип*

Вовед

Силен фактор за прогрес во секое општество е образованието а негов промотор и реализатор, учителот. Овој факт не е ниту нешто ново, ниту нешто непознато ами безброј пати потврдена вистина низ вековите. Ако силата е во знаењето и образованието, тогаш за повеќе од петстотини години, успехот или неуспехот на нациите е определен од способноста земјата да се здобие со знаења кои ќе се трансформираат во сила и просперитет, истакнува водечкиот историчар Џ.Блек (Jeremy Black). Силата на еден народ е во неговата образованост, што е сосема точно, особено кога знаењето е во функција на благосостојбата на човекот. Бедите и злосторствата можат да бидат резултат на незнаењето. Човек кој знае има предност во однос на човек кој не знае. Оваа вистина е една од основите за развој на просветата во штипско Ново Село. Во годините на македонското битисување низ историјата, стана центар на просветата и лулка на борбата за просперитет на македонскиот народ, духовен и национален. Водачи во борбата беа учителите, а еден од нив е и нашиот учител Димитар Мирасчиев.

Како и каде почна патот на учителот Димитар Мирасчиев?

Димитар Мирасчиев е роден на 10 август 1872 година во Штип, од татко Пане Мирасчиев и мајка Софија Цицонкова, и двајцата родум од Штип. Татко му бил шивач, а занаетот го научил во Цариград каде учел за дамски кројач. Прераната смрт на татко му, ја оставил Софија вдовица со четири деца, Димитар, Тодор, Симеон и Катерина. Со ткаење и продавање платно, ги пораснала своите деца и ги школувала. Детството го поминал низ сокаците на Исарот, во семејната кука во близина на храмот Св. Архангел Михаил(Фитија). По завршувањето на основното образование (тогаш новоотвореното училиште „Св. Кирил и Методиј“, во дворот на црквата Св.Никола)², образованието го продолжил во Солунската гимназија. На Софискиот Универзитет,„Св.Климент Охридски“ ги завршил студиите по хемија. Во учебната 1892/93 година, Димитар Мирасчиев бил учител по краснопис во училиштето во Штипско Ново Село. Од неговиот автограм можеме да забележиме ракопис на увежбано ракописно искуство и

¹ Редовен професор, Факултет за образовни науки, Штип

² Училиштето денес не постои.

елементи на образована, сталожена и педантна личност.³ За личноста на учителот Димитар Мирасчиев, може да говориме и од сликата каде стасот и погледот упатуваат на личност, скромна но силна, одлучна и цврста, доследна и упорна. Во своите сеќавања, Димче Кумбетчијата ќе каже: „Димитар Мирасчиев беше мој најдобар другар.... имав прилика да го запознаам од близу. Тој беше правичен и искрено предан на Организацијата со целото срце. Скроман, вреден, со исклучително здрав разум, необично храбар и умен човек. Сите го слушаа и се потчинуваа на неговите наредби“.⁴

Димитар Мирасчиев

Просветната дејност на учителот Димитар Мирасчиев, е под силно влијание на школувањето во солунската гимназија каде младиот Димитар ја учел азбуката на образованието, животните определби, длабоко навлегувајќи во сферата на литературата, философијата, науката. Образованието и научното знаење, како и атмосферата во Солун имале силно влијание во формирањето на неговата личност. Кога ова ќе биде емоционално обоено со жестокоста на сиромаштијата, обесправеноста и поробувачко-експлоататорскиот систем, тогаш тоа ќе ескалира со длабока омраза против класното општество како и стремеж за слобода и спас на својата поробена татковина. Затоа просветната дејност на учителот Мирасчиев, не може

³ Д-р Тодор Влахчев, „Пронајден автограм“, в. Штипски весник, Штип, 1986 год., бр.157,стр.12

⁴ Сеќавања од преживевани учесници-илинденци, Историски архив Куманово, фонд Куманово и кумановско за време на Илинденскиот период.

да се оддели од неговата револуционерна дејност. Просветната дејност продолжува и понатаму, ќе учителствува на различни места како во Радовиш, Кратово, Виница, Кочани, Куманово. Во Крива Паланка работел како главен учител, а во Крушево како директор на епархиското училиште. Македонското национално чувство, со силна рефлексija не само во револуционерната дејност туку и во просветната дејност на учителот Мирасчиев е присутно постојано. Со отворено прифаќање на идеите на Крсте Петков Мисирков дека македонскиот национален развој конечно ќе се оформи во разработката на основните прашања на македонскиот литературен јазик уште еднаш се потврдува широката просветна дејност на Мирасчиев. Заедно со К.П.Мисирков, Д.Мирасчиев беше согласен дека кон политичкиот автономен принцип за слободата на Македонија треба да се додаде и националната и јазична автономија преку издавање книги и весници на чист македонски јазик. Просветната дејност на учителот Димитар Мирасчиев ја одбележуваат уште неколку активности како уредник на весникот Конституциона зарја, а и објавувал статии во гласилата на Организацијата како „Изборните борби и бугарската егзархија“, „Моралниот пад на еден социјалдемократ“, „Пропагандите во империјата“.

Патот на учителот е мозаик кој постојано ќе се дополнува со нови вистини, па затоа со право ќе се запише дека „илинденскиот војвода и учител Димитар Мирасчиев, со своето учество во просветното и револуционерно движење, покажа особена храброст и издржливост и самоодрекување со што остана во спомените на сите“. ВОО таа смисла М.Пандевски ќе истакне: *Димитар Мирасчиев е една од најславните личности во историјата.*

Заклучок

Она што е денес е сегашност, утре ќе биде историја. Впрочем, историјата не ја пишуваат само историчарите, историјата ја пишуваат настаните, лицата, околностите. Затоа она што ќе го проследите се размислувања изразени со длабоки емоции на еден следбеник, следбеник од родот свој, наследник и потомок на Димитар Мирасчиев. Зошто токму за ликот на Димитар Мирасчиев? Намерата на текстот е да го заштити движењето на македонските учители од правот на заборавот, со што ценам дека ќе биде уште еден сведок кој ќе го освежи нашето сеќавање за великоста на учителот Димитар Мирасчиев. Нашите мисли не се исцрпени докрај па не завршуваат тука, туку се отворени за натамошни истражувања кои ќе дадат нова светлина на ликот и делото на учителот и револуционер, Димитар Мирасчиев. На крајот, чувствуваме потреба да истакнеме дека денешниот миг веќе утре е минато, но е сведок за една сегашност, сегашност преточена и исткаена во низите од зборови на неколкуте испишани страници, во летото 2014. И како што запиша о.В.Мирасчиев, испишаните редови оставаат трага која дава белег за едно време и за една личност, можеби за некого одамна мината и заборавена, но за мене се уште присутна и блиска. Овој текст е израз на почит кон моите предци и симбол на трајност на поколенијата што идат.

Литература

- Апостолов, А.(1997). Виничка афера. Кочани: НИГП „Европа 92“
- Божиновски, З.(1997). Веле Марков. Битола: Друштво за наука и уметност
- Влахчев, д-р Т. „Пронајден автограм“, в. Штипски весник, Штип, 1986 год., бр.157,стр.12
- Ѓорѓиев, В.(1997). Петар Поп Арсов. Скопје: ММ
- Мирасчиев,В.(2006). Димитар Мирасчиев-живот и дело-.Штип:Национална утсанова Библиотека „Гоце Делчев“